

Bc. Viktorie Kostecká

Přízvuk ve španělštině českých mluvčích

(posudek vedoucího diplomové práce)

Moderní fonetika, zejména její akustická větev, umožňuje nahlédnout novým způsobem na srovnávání výslovnosti více jazyků: dovoluje totiž potvrdit, zpřesnit nebo vyvrátit letitá tvrzení o shodách či rozdílech, založená na dobových výzkumných možnostech nebo jen na intuici pozorovatele. Podstatným cílem takových srovnání vždy bylo pomoci nerodilým mluvčím lépe si osvojit výslovnost studovaného jazyka. Předkládaná diplomová práce se zabývá dílčím problémem, kterému musí čelit čeští mluvčí při osvojování španělštiny: jak správně vyslovovat španělský přízvuk. Přestože se na první pohled může zdát, že jde o vcelku banální záležitost, není tomu tak, a text Viktorie Kostecké velmi pěkně ilustruje – v teoretické i praktické rovině –, o jak složitý problém se vlastně jedná.

Práce se skládá z pěti kapitol, tvořících rozsáhlejší teoretickou a poněkud kratší praktickou část. Poměr těchto částí zcela odpovídá potřebám tématu: v teoretické části se autorka totiž musela vypořádat s celou řadou dílčích podtémat. První kapitola, nazvaná *Teoretická východiska* a navazující na *Úvod* (ten není v obsahu číslován a čtenáře seznamuje s cílem práce), na základě poznatků získaných z bohaté sekundární literatury zasazuje téma přízvuku do obecného fonetického a fonologického rámce, definuje jeho místo mezi suprasegmentálními prostředky a především popisuje jeho vlastnosti, funkce a typologii. To vše činí nejprve obecně, později v aplikaci na španělštinu a češtinu (přítomen je i zmiňovaný srovnávací rozměr, propojený též s tématem osvojování jazyka). Kontrastivní náhled je ale obsahem především druhé kapitoly, nazvané *Kontrastivní srovnání španělského a českého přízvuku*, která na základě podrobného popisu fungování španělského a českého přízvuku identifikuje ty vlastnosti španělského přízvuku, které mohou pro české mluvčí představovat potenciální problém. Tím si autorka vlastně vytváří základ pro experiment, formuluje totiž hypotézy, které má praktická část potvrdit či vyvrátit (zdůrazněme, že pozornost je věnována i grafickému znázorňování přízvuku, protože to by teoreticky mělo českým mluvčím pomáhat při volbě správného místa pro přízvuk). Experiment sám je obsahem třetí a čtvrté kapitoly. Třetí kapitola popisuje průběh experimentu a charakterizuje jeho metodologii a účastníky, kapitola čtvrtá pak přehledně, přitom strukturovaně komentuje výsledky: nejprve je analyzováno umístění přízvuku v závislosti na různých faktorech či proměnných, vzápětí je podobně komentováno též téma umístění přízvuku. Pátá, závěrečná kapitola shrnuje nejdůležitější poznatky z celé práce.

Při hodnocení práce se budu zabývat odděleně teoretickou a praktickou částí.

Rozsáhlá teoretická část kladla, jak už bylo řečeno, na autorku velké nároky – a Viktorie Kostecká se s nimi vyrovnala výborně. Pracuje s opravdu velkým množstvím zdrojů a její text tyto zdroje interpretuje s pochopením a věcně správně. Autorčin styl je spíše strohý, poznatky ze sekundární literatury parafrázuje stručně, ale dokáže je propojit do ústrojného, pro čtenáře přívětivého výkladu. Dobře si poradila i s úskalím, které seznam zvolených zdrojů skrývá: pohybuje se nejen mezi různými národními/metodologickými

přístupy, ale též v čase, protože mezi citovanými zdroji je někdy časový odstup takřka století. Nezdá se mi ale, že by to bylo na škodu, protože z parafrází Chlumského, Navarra Tomáše nebo Cocchiho vyplývá, že autorka chápe dobovou omezenost jejich závěrů (tj. že např. Navarro Tomás správně cítil odlišnost realizací španělských vokálů v různých kontextech, jen už dnes nemůžeme bez dalšího přijmout jeho konkrétní popis distribuce těchto realizací). Řečeno úhrnem, autorka přečetla s pochopením velké množství zdrojů a vytvořila věcně správný, zajímavý výklad.

Pokud jde o praktickou část, i ta je zpracována velmi dobře: výzkumné problémy jsou dobře definovány, pro jejich analýzu je zvolen adekvátní postup a i výsledky jsou z kvantitativního i kvalitativního hlediska komentovány zcela přiměřeně. Chtěl bych v této souvislosti ocenit práci Viktorie Kostecké s programem Praat i její schopnost přirozeným způsobem propojit kvantitativní i kvalitativní analýzu s předchozím výkladem.

Pokud jde o výsledky, musím konstatovat, že mě překvapily, protože míra „chybovosti“ je opravdu vysoká. Nepochybuji o tom, že výsledky jsou předloženy a interpretovány správně, v té souvislosti mě proto napadá, zda byla jazyková úroveň českých respondentů opravdu B1-B2 (k tomu více v námětech k diskusi u obhajoby).

Po stránce jazykové je práce napsána pěkně, překlepů (např. v obsahu na s. 6 *srování* místo *srovnání*) a pravopisných chyb (občasné chyby v interpunkci) jsem našel naprosté minimum. Pokud jde o výklad, hypotézy (s. 41) možná mohly být formulovány obsáhleji než jen v seznamu bodů (je možné, že tomu tak původně bylo, protože v úvodu ke třetí kapitole se na s. 42 v souvislosti s hypotézou odkazuje na kapitolu 2.3.2, ta ale v textu není).

Náměty k diskusi u obhajoby:

- Jakým způsobem byla ověřována jazyková úroveň respondentů, uvedená v tabulce na s. 43–44?
- Víím, že to nebylo předmětem autorčina zájmu, ale má u rodilých mluvčích španělštiny vliv na realizaci přízvuku místo původu, tj. existují nějaké diatopické varianty?
- Šlo by předložený výzkum ještě nějak rozšířit, a jestli ano, jak?

Celkově práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou *výborně*.

V Praze dne 1. 8. 2023

prof. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.